

Környezetünkért

Környezetünk megóvása érdekében — elsősorban a víz- és a levegőtisztaság védelmében — már évekkel ezelőtt rendeletek születtek. Ezek műszaki és jogi szempontból részletesen szabályozzák a vállalatok, szövetkezetek, állami szervek és intézmények környezetvédelemmel kapcsolatos feladatait, kötelességeit. Meghatározzák a szennyezőforrások kötelező bejelentésének rendjét, rendelkeznek a szennyezőanyagok még szankció nélkül kibocsátható maximális mennyiségének meghatározásáról. A víz és a levegőt károsan szennyezőkkel szemben bírságot, szabálysértési eljárást, súlyosabb esetben a tevékenység betiltását helyezik kilátásba.

Környezetünk védelme ma már tág kategória, egész társadalmunkat érintő feladat, amelyet az 1976. évi II. törvény fogalmaz meg. Kérdés, hogy a papírra vett rendeletek hogyan érvényesülnek a gyakorlatban, milyen azok végrehajtásának színvonala, hatékonysága?

Magyarország környezetvédelmi szempontból az iparilag kimagaslóan fejlett országokhoz viszonyítva még kedvező helyzetben van. Ennek ellenére egyre szembevetőbbek azok a káros jelenségek, amelyek arra intenek, hogy többet kell törődnünk életterünk ökológiai egyensúlyának biztosságával. Ez adta aktualitását annak a vizsgálatnak, amelyet az idén végzett a Csongrád megyei Népi Ellenőrzési Bizottság megyénk négy városában: Szegeden, Hódmezővásárhelyen, Csongrádon és Makón. A vizsgálat a környezetvédelemnek legfontosabb részterületeire — a víz-, a levegő-, valamint a településtisztaság-velelemre terjedt ki.

Egy-egy terület környezetvédelméről a földrajzi adottságok, a népsűrűség, az urbanizáció foka, a gazdasági élet szerkezete, a kommunális ellátottság stb. tükrében célszerű ítéletet alkotni. Csongrád megye tipikus alföldi terület. Elővizekben viszonylag gazdag. A megye népsűrűsége némileg kisebb az országos átlagnál, a lakosságnak mintegy 65—70 százaléka város lakó. A városi lakóházak 60 százaléka központi vízműhálózatról nyeri a vizet. A csatornázottság Szeged kivételével, sajnos, kimondottan alacsony fokú. A szennyvízelvezető csatornának alig több mint negyede zárt, a többi nyitott árok. A városi közdthálózat hozzávetőleg 60 százaléka burkolatlan. földes út, és a parkok, zöldterületek aránya kicsi.

A megyében tapasztalható örvendetes ipari fejlődésnek káros — bár nem szükségszerű — környezeti ártalmi lehetnek. Figyelemre méltó az a körülmény, hogy a körülbelül 500 ipari üzem hozzávetőleg 80 százaléka települt a városokba.

A mezőgazdaság a gépesített, iparszerű gazdálkodás irányába fejlődik, fokozódik a kemizálás. A gépesítés és a belterjes állattenyésztés ipari segédüzemeket tett szükségessé.

A technika jelenlegi lehetőségei mellett rohamosan fejlődő közlekedés a környezetszennyezés egyik legfontosabb meghatározó tényezője. A mi városaink útjain is egyre több a gépjármű. A nemzetközi tranzitúton napi 3—4 ezer, nyári hónapokban ennél több gépjármű áthaladásával kell számolni. Növeli a probléma súlyát, hogy a nagy forgalmú utak sűrűn lakott területeken haladnak át, többnyire érintik városaink belterületét is.

A környezetvédelem helyi felelős gazdája, a városi tanácsok ma még nem rendelkeznek önálló környezetvédelmi tervvel, költségvetésük elkülönített környezetvédelmi rovatot nem tartalmaz. A környezetvédelmi teendők egyéb terveikben, határozataikban szerepelnek, ezért nem minden esetben kapnak jelentőségüknek megfelelő, önálló hangsúlyt. A lakosságot közvetlenül érintő, aktuális feladatok megoldásában a társadalmi és a tanácsai szervek együttműködése eredményes: az

elmúlt két évben városainkban, mintegy 60—80 millió forintba tehető annak a társadalmi munkának az értéke, amely valamilyen módon az egészséges, tiszta településkörnyezet létrehozását szolgálta. A környezetszennyezés egzakt mérése, ellenőrzése műszaki-tudományos feladat, amellyel szakosított laboratóriumok, intézetek foglalkoznak.

A vízminőség ellenőrzése a KÖJÁL és az ATIVIZIG feladata. A KÖJÁL megállapította, hogy folyóink bakteriális szennyezettsége az 1974. évihez képest 1976-ig egy fokozottal nőtt. Szakértők véleménye szerint, a bakteriális fertőzöttség és a nitrátkoncentráció — ami feltehetően a műtrágyázás következménye — folyamatosan növekvő tendenciája arra utal, hogy e téren egyelőre a jövőben sem várható számottevő javulás. Az ATIVIZIG egyéb szennyezőanyagokra vonatkozó mérései szerint a Tisza és a Maros ma még tiszta, vagy kissé szennyezett kategóriába sorolható, a romlás jelei azonban már mutatkoznak. Vizeink szennyezéséért a szennyvízbevezetés, illetve a mezőgazdaság fokozódó kemizálása tehető felelőssé. Szeged kivételével városaink mindegyike rendelkezik szennyvíztisztító berendezéssel, azonban azok túlterheltek, illetve részben korszerűtlenek. Szegeden a tisztítómű építésével szemben előtérbe kellett helyezni a korszerűtlen, elavult csatornahálózat parancsolóan szükséges felújítását, de reális remény van arra, hogy néhány éven belül a megye legnagyobb városának szennyvíze sem kerül tisztítatlanul a Tiszába.

A vízszennyezésért a szennyvíz-kibocsátókra kirótt bírság összege két év alatt csaknem kétszeresére nőtt, az érintett vállalatok többsége ennek ellenére nem fordít kellő gondot a vízszennyezés megakadályozására. Jellemző, hogy Szeged 30 kiválasztott vízszennyező ipari telephelye közül 11-nek egyáltalán nincs tisztító vagy előtisztító berendezése; 14 üzem megfelelő tisztításra alkalmatlan berendezést üzemeltet, s csupán 5 telephelyen működik az igényeknek megfelelő szennyvíztisztító mű. A felmérés szerint mintegy 30 vállalat a közművek megkerülésével, közvetlenül az élővizekbe vezeti szennyvizét. A Tisza öntisztító képességének tartalékai sajnos rohamosan csökkennek, ezért sürgető feladat az ipari szennyvíztisztítás általános megvalósítása.

Megyrünkben a levegő tisztaságát a KÖJÁL és a Csongrád megyei Tanács V. B. megbízásából az Építésügyi Minőségellenőrző Intézet (EMI) szegedi állomása ellenőrzi. A KÖJÁL a légtér szennyezőanyag-tartalmát vizsgálja. Méréseit eddig kizárólag Szegedre koncentráta, de 1977-től Hódmezővásárhelyen is végez elemzéseket. Szeged területén 15 mérőhelyen veti, havi 450 minta analízisa alapján állapítják meg a levegőt szennyező anyagok koncentrációját. Az eredmények arra utalnak, hogy a város levegőjének tisztasága általában megfelelő, de portartalma időnként — elsősorban a közlekedési csomópontok környékén — meghaladja a megengedett értéket. A korábbi években előfordult, hogy a fűtési idényben a megengedettnél nagyobb volt a levegő kéndioxid- és koromkoncentrációja. A Szegeden megvalósuló intenzív gázprogram eredményeként várhatóan minimálisra csökkennek ezek a szennyezőanyagok. Sajnos, éppen a Belvárosban — az ott lakók nem kis bosszúságára — néhány intézmény a mai napig korszerűtlen, elavult, széntüzelésű kazánokat üzemeltet. Ezek a város legszébb, sűrűn beépített magját árasztják el korommal, szénmonoxiddal és kéndioxiddal. Reményt kelt, hogy a kazánok többségét várhatóan már a közeljövőben gáztüzelésű berendezésekké váltják fel.

Az EMI — elsősorban hatósági eljárás műszaki megalapozása céljából — a vállalatok légszennyező tevékenységét vizsgálja. Az intézet figyeime a légszennyező

források nyilvántartásba vételére, az azokon kibocsátott szennyezőanyagok mennyiségének — az emisszióknak — számításával és mérés-el történi meghatározásával, a kibocsátási határértékek (emissziónormák) — kiszámítására terjed ki. A NEB-vizsgálat megállapította, hogy az EMI által ellenőrzött telephelyek száma összességében nem nagy, de évről évre nő. Az ellenőrzések eredményei arra utalnak, hogy a légszennyezők jelentős hányada hiányosan vagy egyáltalán nem tett eleget adatszolgáltatási kötelezettségének. Feltételezhető, hogy a légszennyező források egy része még nem szerepel a megyei nyilvántartásban.

A légszennyezés szempontjából jelentős üzemek túlnyomó többsége Szegeden és Hódmezővásárhelyen van. Ezek elsősorban porral, szénmonoxiddal, kéndioxiddal és nitrogén-dioxidokkal szennyezik a környezetünk levegőjét. A belterületen található régi üzemek, gyárak némelyikére kitélepitési határozat van érvényben — sajnos, a kitélepités gazdasági okok miatt elhúzódik.

Ellenőrzéseinek eredményeiről az EMI szakértői véleményekben tájékoztatta a tanácsot, és javaslatot tett a légszennyezés csökkentése érdekében szükséges hatósági intézkedésekre. A hatósági kötelezések az érintett vállalatok — néhány kivételtől eltekintve — eleget tettek.

A megyében 1976-ban kilenc üzemet sújtottak légszennyezési bírsággal. A bírság összességében nem érte el a félmillió forintot. A tapasztalat azt mutatja, hogy a jelenlegi bírságolási rendszer nem ösztönöz kellő nyomatékkal a drága leválasztóberendezések beszerzésére.

A gépjárművek által okozott légszennyezés már ma is jelentős, és várhatóan a jövőben még nagyobb problémát okoz. A közlekedési eszközök között leggyakrabban a személyautókkal, a szénmonoxiddal, a nitrogén-dioxiddal és ólommal szennyezik a levegőt. A szennyezőanyagok a talajközeli, néhány méteres rétegben halmozódnak fel, ezért különösen veszélyes az emberi egészségre, az élővilágra, az épületek, műtárgyak állagára.

A településtisztasággal kapcsolatos feladatokat, előírásokat a városi tanácsok rendeletekben szabályozzák. A NEB-vizsgálat rávilágított, hogy a városok közterületeinek tisztasága nem kielégítő. Nem megfelelő a szilárd burkolatú utak takarítása, sok az építkezésekből, bontásokból származó törmelék, néhol elhanyagoltak a járdák, parkok. A városok félreeső részein — többnyire éppen a zöldövezetekben — engedély nélküli személtlerakó helyek találhatóak. Ugyanakkor a statisztikai adatok azt tükrözik, hogy évről évre nő a közterületek, parkok rendben tartására, takarítására fordított pénzüsszeg. Nagy gondja a városoknak a háztartási és ipari szemét gyűjtésének, elszállításának megszervezése, a hulladék szakszerű elhelyezése. Szegeden és Hódmezővásárhelyen névleg pormentes edényekben (Kuka) gyűjtik a hulladékot. Csongrádon és Makón még megoldásra vár a korszerű hulladékgyűjtés megszervezése. A kijelölt személtlerakó helyek nem felelnek meg az előírásoknak. Ennek veszélyeire a KÖJÁL felhívta az illetékesek figyelmét — várható, hogy ezt intézkedés követi.

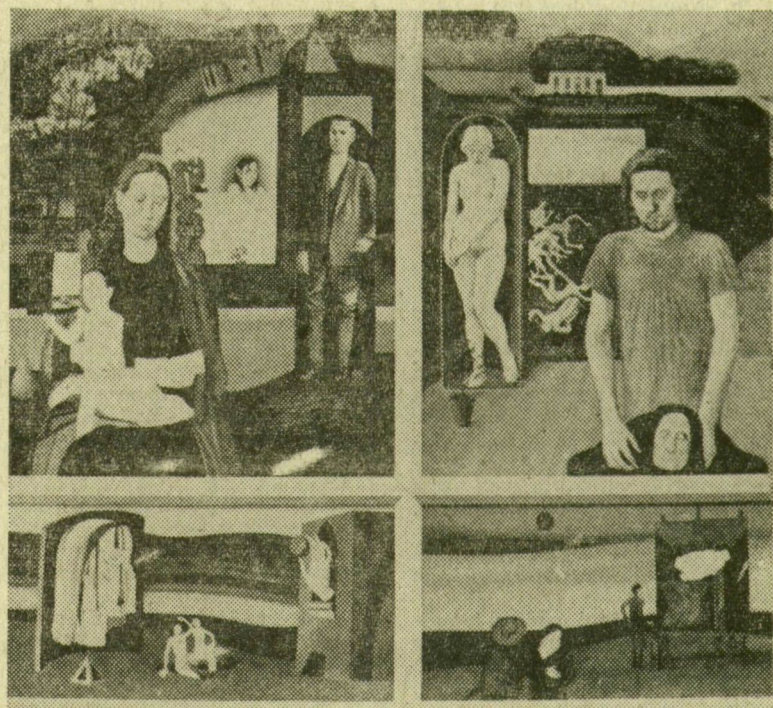
Városaink köztisztaságáért a lakosságot is felelősség terheli. Érthetetlen az indokolatlan személtelés, a közöny a rongálók, guberalók iránt.

A hatékony környezetvédelem nem elszigetelt tevékenység — az a gazdálkodás, a termelés, a mindennapi élet szerves része, amely a népgazdaságra súlyos anyagi terheket ró. Helytelen lenne azonban a környezetünk védelmét csak anyagi eszközökkel megoldható feladatnak tekinteni. Jelentős eredmények forrása lehet az emberek gondolkodásmódjának pozitív változása. Ilyen alapokon a jövőben is egészséges, kellemes környezetet tudunk biztosítani magunknak és utódainknak.

D. MAJOR TIBOR

Három tárlat

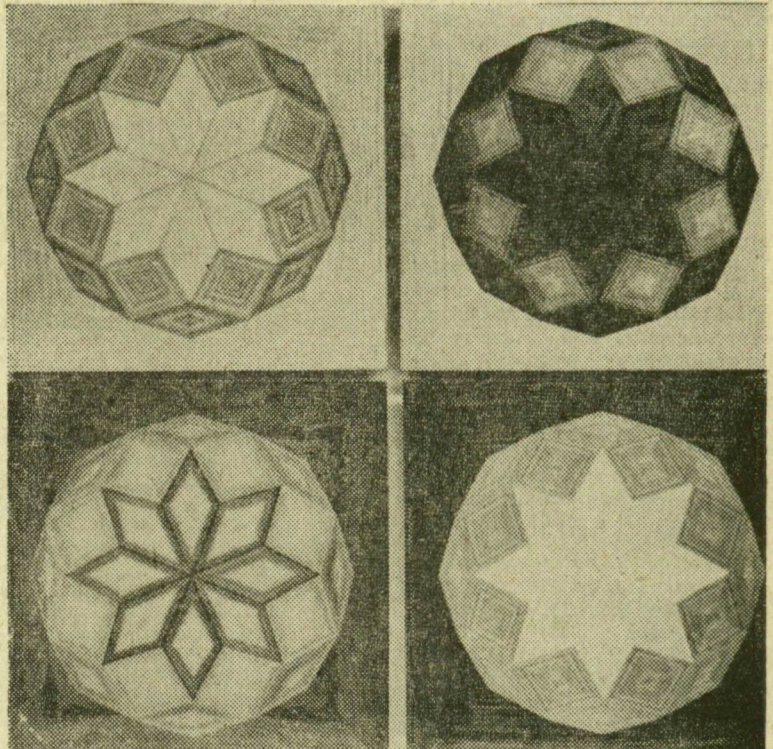
Az idei év utolsó kiállításai láthatók a Móra Ferenc Múzeum Horváth Mihály utcai képtárában, három szegedi képzőművész önálló tárlatai. T. Nagy Irén faintarziát mutatja be, Zoltánfy István tízéves festői munkásságának legjavát válogatta egybe, Papp György pedig az utóbbi évek termésének legsikerültebb lapjait szervezte kiállítássá. A tárlatok január 8-ig tekinthetők meg.

ZOLTÁNFY ISTVÁN TÖRTÉNETEK

PAPP GYÖRGY BÖRDUDÁS

T. NAGY IREN KRISTÁLMOTÍVUMOK